

НЭР ТОМЬЁОНЫ ТАЙЛБАР

Аж ахуйн нэгж: Ашиг олох зорилгоор үйл ажиллагаа явуулж буй байгууллага.

Ажил олгогч: Иргэнийг гэрээний үндсэн дээр ажилуулж цалин олгож буй хувь хүн, хуулийн этгээд.

Ажилтан: Ажил олгогч хувь хүн, хуулийн этгээдтэй гэрээ байгуулсны үндсэн дээр ажил хийж, хөдөлмөр, цалин хөлсний орлого олж буй хувь хүн.

Амьдралын мөчлөг: Тухайн гэр бүлийн насанд хүрсэн гишүүдийн настай уялдуулж санхүүгийн хэрэгцээг нь ангилсан байдал.

Ашиг: Зарлагаас давсан орлогын хэсэг буюу орлого, зарлагын зөрүү.

Аюул: Таны хөрөнгөд хохирол учруулж болох нөхцөл байдал.

Бараа, бүтээгдэхүүн: Худалдах, худалдан авах, хэрэглэх, цаашид боловсруулах зориулалттай, хувь хүн байгууллагын хэрэгцээнд зориулагдсан эд зүйл.

Бизнес төлөвлөгөө: Бизнесийн зорилго, түүнд хүрэх арга зам, хийх ажлыг тодорхойлж тусгасан албан ёсны баримт бичиг.

Бизнесийн байгууллага: Хэрэглэгчдийг бараа, үйлчилгээгээр хангахад чиглэсэн ажил үйлчилгээ эрхлэх хууль ёсны зөвшөөрөл бүхий ашгийн төлөө байгууллага.

Бизнесийн ёс зүй: Зах зээл дээр мөрдөж буй хуулийн хүрээнд ажлаа үр дүнтэй явуулах чадвартай, хэлсэн үгэндээ хүрдэг, үнэнч, шударга байдалд тулгуурласан ажил хэргийн соёл.

Бизнесийн зардал: Бизнесийн үйл ажиллагааг явуулахад гарах зардлын дүн.

Бизнесийн зорилго: Бизнесийн үйл ажиллагаа явуулснаар хүрэхийг хүсэж буй үр дүн.

Бизнесийн зээл: Бизнесийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэхэд зориулж авсан зээл.

Бизнесийн нийгмийн хариуцлага: Бизнес эрхлэгч явуулж буй үйл ажиллагааныхаа үр дүнгийн төлөө нийгэм, хамт олон, улс орны өмнө үүрэг хүлээж, түүнийгээ биелүүлэх чадвар.

Бизнесийн орлого: Бизнесийн үйл ажиллагаанаас олох орлого.

Бизнесийн орчин: Байгууллагын бизнесийн үйл ажиллагаанд нөлөөлдөг гадаад, дотоод хүчин зүйлс.

Борлуулалтын орлого: Бараа, үйлчилгээг хэрэглэгчдэд худалдснаар хүлээн авах мөнгөний дүн

Бэлэн мөнгө: Цаасан ба зоосон хэлбэрээр байгаа мөнгө.

Гүйлгээнд байгаа бэлэн мөнгө: Банкнаас гадуур иргэдийн ашиглаж буй болон банкуудын касс т байгаа мөнгөний дүн.

Даатгал: Эрсдэлийг шилжүүлэх арга буюу даатгуулагчдаас авсан хураамжийг хохирогчдод хуваарилах үйл ажиллагаа.

Даатгалын баталгаа: Даатгалын компанийн зүгээс даатгуулагчдаа даатгасныг баталгаажуулан өгч буй баримт бичиг.

Даатгалын нөхөн төлбөр: Даатгалын гэрээний дагуу даатгалын тохиолдол үүссэн нөхцөлд даатгагчаас даатгуулагчид олгох мөнгөн хөрөнгө.

Даатгалын тохиолдол: Даатгалын гэрээнд заасан, хохирол учруулж болох бодит үйл явц.

Даатгалын хураамж: Даатгуулагч амь нас, эд хөрөнгө, ашиг сонирхол, хариуцлагаа даатгуулсны төлөө даатгагчид төлөх төлбөр.

Дебет карт: Картын тооцооны харилцах данс нээж уг дансанд байгаа хөрөнгийн хэмжээнд багтааж төлбөр гүйцэтгэх зорилгоор ашигладаг санхүүгийн хэрэгсэл.

Дэнчин: Хуулийн этгээд ба хувь хүн зээлийн гэрээг хэрэгжүүлнэ гэдгээ баталж, зээлдүүлэгчид өгөх үнэт эдлэл, мөнгөн хөрөнгө, хөрвөх чадвар өндөртэй эд зүйлс.

Зардал: Аливаа үйл ажиллагааг явуулахтай холбогдуулан, тодорхой зорилгоор зарцуулж байгаа мөнгө.

Зарлага: Засгийн газар, байгууллага, хувь хүн тодорхой хугацаанд зарцуулсан нийт мөнгөний дүн.

Зах зээл: Бараа, үйлчилгээг худалдах, худалдан авах үйл явц хэрэгждэг газар.

Зээлийн барьцаа : Өр төлөхөө баталж, зээлийн барьцаанд тавьсан хөрөнгө, эд зүйл.

Инфляци: Хэрэглээний сагсанд багтсан өргөн хэрэглээний бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үнийн түвшний ерөнхий өсөлтийн хувь.

Ирээдүйн үнэ цэнэ: Хүү болон хугацааны нөлөөллөөр өнөөдрийн мөнгө ирээдүйд хэд болохыг тооцоолсон дүн.

Кредит карт: Банкнаас тогтоож өгсөн тодорхой хязгаарын дотор зээлээр бараа, үйлчилгээ худалдан авах эрхтэй карт.

Нийгмийн даатгал: Өндөр наслах, өвчлөх, өнчрөх, осол гэмтэлд орох, ажилгүй болох зэргээр орлого олох боломжгүй болсон үед нь тэтгэвэр, тэтгэмж хэлбэрээр орлого олгодог, ашгийн төлөө бус даатгал.

Нийгмийн халамж: Ядуу, орлого багатай хүн амд төрөөс олгож байгаа буцалтгүй тусламж.

Нийгмийн хариуцлага: Хуулийн болон ёс зүйн хэм хэмжээг мөрдөн, нийгмийн ашиг сонирхлыг хүндэтгэн үйл ажиллагаа явуулж, түүний үр дүнг хүлээх чадвар.

Нийлмэл хүү: Дансны эхний үлдэгдэл болон хүүний орлогыг нэмсэн нийлбэр дүнгээс тооцогдох хүүний дүн.

Нөхөн олговрын хэмжээ: Даатгуулсан эд хөрөнгөд эрсдэл тохиолдох үед даатгалын компаниас хохирлоо төлүүлэхээр тогтоолгосон даатгалын үнэлгээний дүн.

Орлого: Өөрийн нөөц, боломжийг ашиглан олж буй мөнгө.

Өнөөгийн үнэ цэнэ: Ирээдүйд авах мөнгөний худалдан авах чадварыг өнөөдрийн түвшинд тооцоолсон дүн.

Өр төлбөр: Хувь хүн, байгууллагын бусдад төлөх ёстой мөнгөний дүн.

Өртгийн хэмжүүр: Бараа, үйлчилгээний үнийг тодорхойлох зорилгоор түүний өртгийг мөнгөөр илэрхийлэх үйл явц.

Өртөг: Бараа, үйлчилгээг олж авах, эсвэл үйлдвэрлэхэд зарцуулсан мөнгөн дүн.

Санхүү: Мөнгөтэй холбогдож үүссэн эдийн засгийн харилцааг судалдаг шинжлэх ухаан. Санхүүгийн хүрээнд хувь хүний санхүү, аж ахуйн нэгжийн санхүү, төрийн санхүү багтана.

Санхүүгийн мэдээллийн аюулгүй байдал: Хувь хүний мөнгө, нөөц баялагтай холбоотой мэдээллийн хамгаалагдсан байдал, нууцлал.

Санхүүгийн төлөвлөлт: Богино, дунд, урт хугацааны зорилгод хүрэхийн тулд ямар нөөцийг ашиглах, ямар аргыг хэрэглэхийг төлөвлөх үйл ажиллагаа.

Санхүүгийн хэрэгсэл: Мөнгөний үүргийг гүйцэтгэдэг, төлбөр төлөх болон хүлээн авах эрх, үүргийг бий болгож байдаг санхүүгийн бүтээгдэхүүн. Үүнд: Засгийн газрын өрийн бичиг, карт, үнэт цаас, зээл, даатгалын гэрээ гэх мэт хамаарна.

Сахилгын дүрэм/ Ёсзүйн дүрэм: Байгууллагын үйл ажиллагаанд дагаж мөрдөх, ажиллагсдын мөрдвөл зохих алхмуудыг тодорхойлсон зааварчилгаа.

Төлбөрийн чадвар: Төлөх ёстой өр төлбөрөө хугацаанд нь бүрэн төлж барагдуулах санхүүгийн чадвар.

Төлөвлөгөө: Тодорхой зорилгод хүрэхийн тулд нөөц, боломж, эрсдэл, үйл ажиллагааг урьдчилан харсан тооцоолол.

Төлөвлөлт: Санхүүгээ үр дүнтэй ашиг орлоготой байхуйцаар мөнгөө удирдах үйл явц.

Аюул: Таны хөрөнгө болон амь насанд хохирол учруулж болох нөхцөл байдал.

Төсвийн удирдлага: Хувь хүн өөрийн мөнгөн хөрөнгийг (орлогыг) төлөвлөгөөтэйгээр, ухаалгаар захиран зарцуулах, бүртгэл хөтөлж хянах үйл явц.

Төсөв: Тодорхой хугацааны мөнгөн орлого, зарлагын төлөвлөгөө.

Түрээсийн орлого: Үл хөдлөх хөрөнгө, тоног төхөөрөмж гэх мэт хөрөнгийг бусдад ашиглуулсны төлөө авч буй мөнгө.

Тэтгэвэр: Нийгмийн даатгалын сангаас өндөр настай болон тахир дутуу болсон хүнд улсаас сар бүр олгодог мөнгө.

Үндсэн хөрөнгө: Үйлдвэрлэл, бизнесийн үйл ажиллагаанд урт хугацаанд ашиглагдах, барилга, машин, тоног төхөөрөмж, тавилга, эд хогшил гэх мэт хөрөнгө.

Үнэ: Бараа, үйлчилгээг худалдан авахад төлөх мөнгөний дүн.

Үнэт цаас: Арилжиж бусдад шилжүүлж болдог, тодорхой үнэ цэнэ бүхий санхүүгийн хэрэгсэл.

Хадгаламж: Хувь хүн, хуулийн этгээдээс банкинд хүүтэйгээр хадгалуулсан мөнгө.

Хадгаламжийн даатгалын корпораци: Иргэдийн хадгаламжид баталгаа гаргаж буй санхүүгийн байгууллага. Монгол улсын Хадгаламжийн даатгалын корпораци нь 20.0 сая хүртэлх төгрөгийн хадгаламжид баталгаа гаргадаг.

Хадгаламжийн сертификат: Мөнгөө банкинд байршуулж буй хадгаламж эзэмшигчдэд банкны зүгээс олгосон үнэт цаас.

Хөрөнгө оруулалт: Мөнгөө өсгөж арвижуулах зорилгоор хувьцаа, бонд, үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авах үйл ажиллагаа.

Хөрөнгө: Хувь хүний өмчлөлд байгаа мөнгө, нөөц, баялаг.

Хувийн санхүүгийн мэдээлэл: Хувь хүний дансны үлдэгдэл, мөнгөний баримтууд зэрэг санхүүгийн үйл ажиллагааны талаарх баримт, мэдээлэл.

Хувьцаа: Компанид хувь нийлүүлсэн буюу хөрөнгө оруулсныг гэрчлэх үнэт цаас.

Хуримтлал: Ирээдүйн хэрэгцээнд зориулж хадгалсан мөнгө, хийсэн хөрөнгө оруулалт, худалдаж авсан биет хөрөнгө.

Хүсэл: Зайлшгүй шаардлагатай биш боловч хувь хүн түүнийг худалдан авах, хэрэглэхийг хүсэж байгаа бараа, үйлчилгээ.

Хэм хэмжээ: Хувь хүн, байгууллага бусдад болон байгаль орчинд сөрөг нөлөө учруулахгүйгээр үйл ажиллагаа явуулахтай холбоотой тогтоосон хууль, дүрэм, журам.

Хэрэгцээ: Хүний амьдралд зайлшгүй шаардлагатай, хоол, унд, хувцас, орон байр, өөрийгөө хөгжүүлэх, нийгмийн үүргээ гүйцэтгэхтэй холбоотой зардал.

Эрсдэл: Хүний амь нас, эрүүл мэнд болон эд хөрөнгөд хохирол учирч болох магадлал.